

Marija Zubak

MODEL FUNKCIONIRANJA CENTRA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH

Zagreb, svibanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Pregled postojećeg stanja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Hrvatskoj	2
3. Pregled postojećeg stanja djelatnosti vezanih uz obrazovanje odraslih i/ili cjeloživotno učenje u centrima kompetentnosti/izvrsnosti u Hrvatskoj i inozemstvu	4
4. Pregled stanja obrazovanja odraslih u Regionalnom centru kompetentnosti Mlinarska	9
5. Struktura i upravljanje Centrom za obrazovanje odraslih	10
6. Korisnici Centra za obrazovanje odraslih	11
7. Pregled aktivnosti i usluga Centra za obrazovanje odraslih	11
7.1. Formalni programi	12
7.2. Neformalni programi	13
7.3. Razvoj e-učenja u obrazovanju odraslih	14
7.4. Istraživanje, suradnja i razvoj obrazovanja odraslih	15
8. Poslovni procesi u Centru za obrazovanje odraslih	17
9. Financiranje i održivost Centra za obrazovanje odraslih	18
10. Prostorni i materijalni uvjeti rada Centra za obrazovanje odraslih	20
11. Kadrovski uvjeti rada Centra za obrazovanje odraslih	20
12. Zaključak	21
13. Izvori podataka	22

1. Uvod

Svi najvažniji nacionalni i inozemni strateški dokumenti kao što su *Europa 2020. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast* (2014) i *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* (2014) upućuju nas na praćenje inovacija, razvoj novih vještina i važnost cjeloživotnog učenja. U tome je smislu važno raditi na uključivanju cijelog društva u cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih. Pri tome mislimo na nastavnike u školama i centrima kompetentnosti, učenike, polaznike, studente, nezaposlene osobe, mlade i starije, sve koji žele učiti i razvijati opće (meke) te strukovne vještine kroz obrazovanje i rad.

U tome je smislu uloga Centra za obrazovanje odraslih unutar Regionalnog centra kompetentnosti Mlinarska iznimno važna jer će omogućiti trajni profesionalni razvoj i stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u području nastavnih i strukovnih vještina, poticanje primjene informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju, uključivanje odraslih građana u procese cjeloživotnog učenja kroz ponudu programa, unaprjeđenje i proširenje obrazovanja kroz rad itd. Sve je to na tragu onoga što rade drugi centri kompetentnosti ili izvrsnosti u Hrvatskoj i Europi što je pokazalo *Istraživanje centara za obrazovanje odraslih i sličnih oblika djelovanja u centrima strukovne izvrsnosti / kompetentnosti u Hrvatskoj i inozemstvu* izrađeno u okviru ESF projekta *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska* (UP.03.3.1.04.0020).

U skladu s time Centar za obrazovanje odraslih unutar RCK Mlinarska unutar svojega djelovanja uključit će neformalne programe stjecanja općih (mekih) / strukovnih vještina u obliku radionica, tečajeva, usavršavanja, osposobljavanja, kombiniranja obrazovanja i rada itd. Strukovne vještine odnosit će se na zdravstvenu struku, nastavničke kompetencije (pedagoške i andragoške), ali i druge vještine vezane uz djelatnosti, projekte i sl. unutar Regionalnog centra kompetentnosti, dok će se opće vještine odnositi na teme poput komunikacije, informacijskih tehnologija, stranih jezika, aktivnosti provođenja slobodnog vremena itd. Centar će isto tako pružati podršku školama i ustanovama unutar RCK Mlinarska u razvoju i provedbi formalnih programa obrazovanja za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija te programa vrednovanja neformalno i informalno stečenih znanja i vještina (ako bude postojala takva mogućnost). Sve će to biti konkretnije razrađeno u ovom modelu rada/funkcioniranja Centra za obrazovanje odraslih unutar RCK Mlinarska.

2. Pregled postojećeg stanja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Hrvatskoj

Prema procjeni Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u 2017. godini u Hrvatskoj je postojala 591 ustanova za obrazovanje odraslih, uz ogradu Agencije da je to samo procjena, a ne provjeren podatak. Također postoji mogućnost da je dio ustanova samo registriran kao takav, a ne provode nikakve programe obrazovanja odraslih. To je vrlo velik broj ustanova u koji su uključene ustanove koje se bave isključivo obrazovanjem odraslih, osnovne i srednje škole iz redovitoga obrazovanja koje također provode programe obrazovanja odraslih, udruge, društva i sl. koje imaju registriranu djelatnost obrazovanja odraslih. Dakle u Hrvatskoj se svima zainteresiranima, ako se uzme u obzir broj ustanova, nudi značajna ponuda edukacija u obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju. Naravno ustanove za obrazovanje odraslih nisu jedine koje nude edukacije u području cjeloživotnog učenja. To isto tako mogu biti škole stranih jezika, različite institucije, tvrtke, organizacije i sl. koje nude edukacije za svoje zaposlenike, ali i sve zainteresirane, zatim udruge, društva, agencije, ministarstva, privatne osobe itd.

Unatoč tako značajnome broju ustanova za obrazovanje odraslih, ali i drugih gore spomenutih provoditelja edukacija, i sukladno tome mogućnostima za uključivanje u obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje, vrlo se mali broj osoba u Hrvatskoj odlučuje za to.

Iako postoje brojni motivacijski razlozi za uključivanje u cjeloživotno učenje (druženje i društveni kontakt, poslovni razlozi i poboljšanje izgleda za pronalazak posla, profesionalno napredovanje i usavršavanje itd.)¹, ipak prevladavaju razlozi za izostanak te odluke koji su raznoliki (strukturne, situacijske i psihološke prepreke), a najčešće dominiraju visoka cijena obrazovanja, obiteljske obveze i nedostatak potpore poslodavca.² Tako su primjerice podatci iz 2013., 2014. i 2015. godine pokazali da se samo otprilike 3 % osoba u dobi od 25 do 64 godine uključuje u formalne programe obrazovanja³ te da je Hrvatska na začelju EU u tome aspektu. Za neformalne programe obrazovanja ne postoji puno istraživanja, ali jedno iz 2007. ukazalo je na to da je 18 % osoba u ranije spomenutoj dobi sudjelovalo u takvome obliku učenja.⁴

Rezultati istraživanja iz 2017. godine pokazali su nešto bolje podatke o 6,4 % osoba uključenih u formalne programe, a 31,6 % osoba uključenih u neformalne programe. Sve osobe uključene u istraživanje imale su između 25 i 64 godine.⁵

Nadalje kombinirano iznosi da je 34 % hrvatskih građana sudjelovalo bilo u programima formalnog, bilo u programima neformalnog obrazovanja.⁶ Ako se uzme u obzir da istraživanjem nisu

¹ *Strateški okvir promocije cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj 2017. – 2021.* (2017): 12, 108.

² *Strateški okvir promocije cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj 2017. – 2021. – sažetak* (2017): 10.

³ Postotci se kreću u rasponu od 2,8 do 3,1 %. *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja* (2017): 2.

⁴ *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja* (2017): 2.

⁵ *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja* (2017): 16.

obuhvaćene osobe mlađe od 25 godine i starije od 64 godine, postotak osoba uključenih u obrazovanje odraslih ili cjeloživotno učenje na razini cijele populacije Hrvatske vjerojatno je otprilike isti ili čak manji od gore navedenoga (unatoč tome što je dio osoba mlađih od 25 godina u procesu redovitoga obrazovanja: osnovna škola, srednja škola, visoko obrazovanje).

Prilikom uključivanja u formalno obrazovanje, većina osoba bila je uključena, očekivano s obzirom na referentnu dob, u visoko obrazovanje, a manji broj u srednjoškolske i osnovnoškolske programe obrazovanja.⁷ Međutim kad je riječ o neformalnom obrazovanju, najzastupljenije vrste bile su: radionice ili seminari na radnom mjestu ili u slobodno vrijeme (24 %), praktično osposobljavanje na radnom mjestu (18 %), tečajevi na radnom mjestu ili u slobodno vrijeme (17 %) te plaćena privatna poduka uz pomoć učitelja ili tutora (4 %),⁸ što su svakako oblici obrazovanja koje bi trebao nuditi Centar za obrazovanje odraslih i što je u skladu s obrazovnom ponudom centara kompetentnosti/izvrsnosti u Hrvatskoj i inozemstvu, kao što će kasnije biti prikazano.

Isto tako Vlada Republike Hrvatske u svom prijedlogu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. navodi obrazovanje odraslih, kao dio obrazovanja, kao prioritet unutar komponente „Obrazovanje, znanosti i istraživanje“.⁹ Prema podacima iz 2019. godine, udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u cjeloživotno učenje iznosio je svega 3,5 % dok je cilj Europske unije doseći 15 %.¹⁰ Kako bi se to promijenilo, ali i postigli oporavak te otpornost, predviđaju se brojne reforme koje uključuju obrazovanje odraslih od strukturne reforme odgojno-obrazovnoga sustava i donošenja novoga Zakona o obrazovanju odraslih preko uvođenja sustava vaučera za zaposlene i nezaposlene osobe do priznavanja neformalno i informalno stečenih znanja i vještina. Cilj je svega omogućiti odraslim osobama stjecanje novih vještina s naglaskom na digitalne i zelene vještine, zatim omogućiti lakši i konkurentniji pristup tržištu rada, poticati veću uključenost odraslih u daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje općenito.¹¹

Sukladno prijedlogu Vlade RH cilj je obrazovati odrasle osobe općenito, ali osobito djelatnike u sustavu državne uprave (radi unaprjeđenja učinkovitosti i otpornosti u kriznim situacijama), turističkim zajednicama (radi poticanja turizma kao jedne od glavnih gospodarskih grana RH), građevini (za potrebe obnove nakon potresa iz 2020. godine), zdravstvu (s ciljem jačanja otpornosti zdravstvenog sustava) itd.

Iz svega navedenog jasno je da je općenito mali broj osoba u Hrvatskoj uključen u obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje te da postoji prostor za unaprjeđenje toga područja i uključivanje većega broja osoba, čemu bi Centar za obrazovanje odraslih RCK Mlinarska svakako trebao doprinijeti osobito svojim neformalnim obrazovnim programima te drugim djelatnostima i aktivnostima.

⁶ *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja (2017): 20.*

⁷ *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja (2017): 21.*

⁸ *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja (2017): 23.*

⁹ *Prijedlog Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (2021): 4-15.*

¹⁰ *Prijedlog Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (2021): 777, 847.*

¹¹ *Prijedlog Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (2021): 783, 787.*

3. Pregled postojećeg stanja djelatnosti vezanih uz obrazovanje odraslih i/ili cjeloživotno učenje u centrima kompetentnosti/izvrsnosti u Hrvatskoj i inozemstvu

Istraživanje centara za obrazovanje odraslih i sličnih oblika djelovanja u centrima strukovne izvrsnosti / kompetentnosti u Hrvatskoj i inozemstvu pokazalo je da otprilike jedna trećina¹² centara kompetentnosti/izvrsnosti u Hrvatskoj i Europi u okviru svojeg poslovanja ima neki oblik djelatnosti u području obrazovanja odraslih ili cjeloživotnog učenja. Isto tako samo jedan od centara ima poseban centar / odjel za obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje, a jedan je takav centar za obrazovanje odraslih uspostavljen kao zasebna pravna osoba. Usluge i aktivnosti koje centri kompetentnosti/izvrsnosti pružaju vezane uz obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje variraju od klasičnih programa prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, tečajeva stranih jezika do ljetnih škola, kraćih obrazovnih programa, tečajeva za provođenje slobodnog vremena i sl. Isto tako većina centara koji imaju obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje nude više usluga istodobno, a manjina samo jednu (programe prekvalifikacije i osposobljavanja).

Većina centara među svojim uslugama nudi programe za stjecanje općih i strukovnih kompetencija, a samo manji dio isključivo strukovne kompetencije. Također, kako je gore spomenuto, velika je varijacija u ponudi usluga, aktivnosti i programa centara. Gotovo svi centri imaju neformalne programe, dok su formalni programi za stjecanje cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija manje zastupljeni. Nadalje u manjini su centri koji imaju mogućnost priznavanja neformalno i informalno stečenog znanja i vještina (učenja) za formalno obrazovanje. Najčešće je riječ o visokoškolskim ustanovama koje daju mogućnost stjecanja ECTS bodova tijekom neformalnih programa i prijenos tih bodova na studij. Priznavanje neformalnog i informalnog učenja budućnost je u Hrvatskoj kako za redovito obrazovanje, tako i za obrazovanje odraslih, a takva je opcija predviđena u novome Zakonu o obrazovanju odraslih koji se uskoro očekuje. Stručno usavršavanje nastavnika i mentora u nastavničkim vještinama (pedagoškim i andragoškim vještinama) također je slabo zastupljeno i otvara mogućnost za daljnji razvoj. To je područje na kojem treba kontinuirano raditi, pratiti inovacije i implementirati ih u nastavni proces kako bi centar izvrsnosti mogao ići u korak s vremenom i opravdati naziv koji nosi.

U nastavku ovoga dokumenta u formi tablice prikazani su usporedno centri kompetentnosti/izvrsnosti iz *Istraživanja centara za obrazovanje odraslih i sličnih oblika djelovanja u centrima strukovne izvrsnosti / kompetentnosti u Hrvatskoj i inozemstvu* iz koje je vidljivo koje su usluge ili aktivnosti manje, a koje više zastupljene. Isto tako je iz tablice razvidno u kojim područjima postoji prostor za napredak ili razvoj. Sve navedeno u tablici dobra je podloga za model ili program rada/funkcioniranja Centra za obrazovanje odraslih unutar RCK Mlinarska.

¹² Riječ je o 20 od 56 istraženih centara kompetentnosti/izvrsnosti.

Tablica 1. Djelatnosti vezane uz obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje u centrima strukovne izvrsnosti

R. br.	Naziv centra izvrsnosti	Opće i /ili strukovne kompetencije u obrazovanju odraslih / cjeloživotnom učenju	Formalni programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija ¹³	Formalni programi stjecanja djelomičnih kvalifikacija ¹⁴	Neformalni programi (tečajevi, radionice i sl.)	Priznavanje neformalno i informalno stečenog znanja za formalno obrazovanje	Stručno usavršavanje nastavnika i mentora (pedagoške i andragoške vještine)
1.	Omnia	opće i strukovne	DA	DA	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
2.	South West College	opće i strukovne	NE	DA	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
3.	Šolski center Nova Gorica	opće i strukovne	DA	DA	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
4.	Pomorska škola Falmouth	opće i strukovne	NE	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
5.	Innovazione Apprendimento Lavoro	Ima obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje, ali oblici nisu specificirani na internetskoj stranici.					
6.	CIOFS-FP	strukovne	ne navodi se na internetskoj stranici	ne navodi se na internetskoj stranici	ne navodi se na internetskoj stranici	ne navodi se na internetskoj stranici	NE

¹³ Programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija u ovome dokumentu obuhvaćaju sve programe obrazovanja kojima se stječe cjelovita kvalifikacija, dakle i srednjoškolski i visokoškolski programi, te programi stjecanja kvalifikacije, programi doškoloavanja i programi prekvalifikacije.

¹⁴ Pod programima djelomičnih kvalifikacija u ovome dokumentu misli se na programe srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja te programe usavršavanja i osposobljavanja u smislu Zakona o obrazovanju odraslih Republike Hrvatske i Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru.

R. br.	Naziv centra izvrsnosti	Opće i /ili strukovne kompetencije u obrazovanju odraslih / cjeloživotnom učenju	Formalni programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija ¹⁵	Formalni programi stjecanja djelomičnih kvalifikacija ¹⁶	Neformalni programi (tečajevi, radionice i sl.)	Priznavanje neformalno i informalno stečenog znanja za formalno obrazovanje	Stručno usavršavanje nastavnika i mentora (pedagoške i andragoške vještine)
7.	Strukovna škola Vice Vlatkovića	strukovne	DA	NE	NE	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
8.	Tehnološki institut (DKIT)	strukovne	NE	DA	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
9.	HEC, Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu i hotelijerstvu	strukovne	NE	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
10.	Centar za praktično osposobljavanje	opće i strukovne	NE	DA	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
11.	Centar za tehničko strukovno osposobljavanje	opće i strukovne	DA	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
12.	RTC West-Vlaanderen	strukovne	NE	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	DA

¹⁵ Programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija u ovome dokumentu obuhvaćaju sve programe obrazovanja kojima se stječe cjelovita kvalifikacija, dakle i srednjoškolski i visokoškolski programi, te programi stjecanja kvalifikacije, programi doškoloavanja i programi prekvalifikacije.

¹⁶ Pod programima djelomičnih kvalifikacija u ovome dokumentu misli se na programe srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja te programe usavršavanja i osposobljavanja u smislu Zakona o obrazovanju odraslih Republike Hrvatske i Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru.

R. br.	Naziv centra izvrsnosti	Opće i /ili strukovne kompetencije u obrazovanju odraslih / cjeloživotnom učenju	Formalni programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija ¹⁷	Formalni programi stjecanja djelomičnih kvalifikacija ¹⁸	Neformalni programi (tečajevi, radionice i sl.)	Priznavanje neformalno i informalno stečenog znanja za formalno obrazovanje	Stručno usavršavanje nastavnika i mentora (pedagoške i andragoške vještine)
13.	Chemelotovi laboratoriji za inovacije i učenje (CHILL)	opće i strukovne	NE	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
14.	Tehničko veleučilište Riga	opće i strukovne	NE	NE	DA	DA (vrednovanje ECTS bodovima i mogućnost prijenosa na studij)	NE
15.	Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (Nac. ustanova za SOO)	opće i strukovne	NE	NE	NE	ne navodi se na internetskoj stranici	DA
16.	Sveučilište grada Osla (OsloMet)	opće i strukovne	DA	DA	DA	DA (vrednovanje ECTS bodovima i mogućnost prijenosa na studij)	NE
17.	Community Development Institute (CDI) (mak. krovna udruga)	opće i strukovne	NE	NE	NE	ne navodi se na internetskoj stranici	NE

¹⁷ Programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija u ovome dokumentu obuhvaćaju sve programe obrazovanja kojima se stječe cjelovita kvalifikacija, dakle i srednjoškolski i visokoškolski programi, te programi stjecanja kvalifikacije, programi doškoloavanja i programi prekvalifikacije.

¹⁸ Pod programima djelomičnih kvalifikacija u ovome dokumentu misli se na programe srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja te programe usavršavanja i osposobljavanja u smislu Zakona o obrazovanju odraslih Republike Hrvatske i Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru.

R. br.	Naziv centra izvrsnosti	Opće i /ili strukovne kompetencije u obrazovanju odraslih / cjeloživotnom učenju	Formalni programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija ¹⁹	Formalni programi stjecanja djelomičnih kvalifikacija ²⁰	Neformalni programi (tečajevi, radionice i sl.)	Priznavanje neformalno i informalno stečenog znanja za formalno obrazovanje	Stručno usavršavanje nastavnika i mentora (pedagoške i andragoške vještine)
18.	Tallinn University	opće i strukovne	NE	NE	NE	ne navodi se na internetskoj stranici	DA
19.	PI Adult Education Centre	opće i strukovne	NE	NE	NE	ne navodi se na internetskoj stranici	NE
20.	ROC Mondrian	opće i strukovne	DA	NE	DA	ne navodi se na internetskoj stranici	NE

¹⁹ Programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija u ovome dokumentu obuhvaćaju sve programe obrazovanja kojima se stječe cjelovita kvalifikacija, dakle i srednjoškolski i visokoškolski programi, te programi stjecanja kvalifikacije, programi doškoloavanja i programi prekvalifikacije.

²⁰ Pod programima djelomičnih kvalifikacija u ovome dokumentu misli se na programe srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja te programe usavršavanja i osposobljavanja u smislu Zakona o obrazovanju odraslih Republike Hrvatske i Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru.

4. Pregled stanja obrazovanja odraslih u Regionalnom centru kompetentnosti Mlinarska

Kad je riječ o obrazovanju odraslih unutar RCK Mlinarska, trenutačno se provode različiti programi obrazovanja odraslih. Riječ je o programima dokvalifikacije (stjecanja prve kvalifikacije, srednje stručne spreme) i prekvalifikacije za određena zanimanja te programima usavršavanja i osposobljavanja, kao formalnim programima obrazovanja. Ujedno se provode i neki neformalni programi obrazovanja poput radionica, tečajeva i sl.

Kad je riječ o školama sastavnicama RCK Mlinarska, samo tri škole imaju obrazovanje odraslih. To su Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zdravstveno učilište Zagreb i Srednja škola Topusko. Škola za medicinske sestre Mlinarska posjeduje dopusnicu/odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja za izvođenje programa prekvalifikacije za medicinske sestre/tehničare, ali trenutačno ne provodi taj program zbog posebnih regulativa Europske unije od ulaska Hrvatske u EU 2013. godine. Zdravstveno učilište Zagreb ima odobrenje MZO-a za provedbu programa prekvalifikacije za farmaceutске tehničare/ke i fizioterapeutske tehničare/ke, ali trenutačno provodi samo program prekvalifikacije za farmaceutске tehničare/ke. Srednja škola Topusko ima različite programe prekvalifikacije, ali nijedan program zdravstvenog usmjerenja. Učilište Ambitio ustanova za obrazovanje odraslih ima odobrenje MZO-a za izvođenje programa stjecanja srednje stručne spreme (prve kvalifikacije, dokvalifikacije) i prekvalifikacije za zanimanje dentalni/a asistent/ica.

Nijedna strukovna škola iz RCK Mlinarska ne provodi programe osposobljavanja i usavršavanja u obrazovanju odraslih pa je zato važna uloga Učilišta Ambitio koji posjeduje i provodi takve programe iz područja zdravstva, poput programa usavršavanja za poslove dentalnog/e asistenta/ice ili programa usavršavanja za poslove u palijativnoj skrbi koji je namijenjen medicinskim sestrama/tehničarima i prvostupnicima/ama sestrištva. Učilište Ambitio, osim takvim formalnih programa, provodi i neformalne programe u obliku radionica i tečajeva koji su također vezani uz zdravstvenu struku, npr. stručno-edukativne radionice za dentalne asistente ili tečaj talijanskoga jezika u dentalnoj medicini.

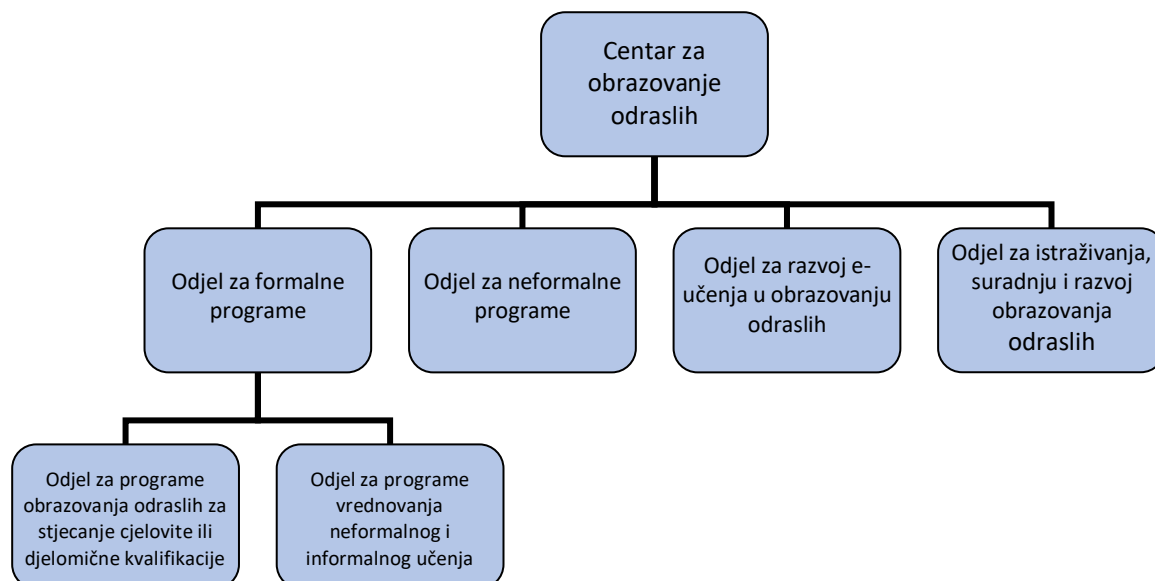
Iz svega navedenoga vidljivo je da se u RCK Mlinarska nedovoljno provode programi obrazovanja odraslih, a osobito programi usavršavanja i osposobljavanja. Zato je potrebno intenzivno raditi na razvoju i provedbi novih programa usavršavanja i osposobljavanja, kako formalnih, tako i neformalnih, te naravno razvoju programa prekvalifikacije.

Tijekom provedbe ESF projekta *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska* (UP.03.3.1.04.0020) u planu je razvoj programa prekvalifikacije za dentalne tehničare/ke te modernizacija programa prekvalifikacije za farmaceutске tehničare/ke i sanitarne tehničare/ke. Ujedno je planirano razviti i provesti najmanje 15 neformalnih programa usavršavanja za zdravstvene djelatnike, najmanje 20 također neformalnih programa usavršavanja za ravnatelje, stručne suradnike, nastavnike i mentore zaposlene kod poslodavaca i najmanje 5 programa osposobljavanja (formalnih ili neformalnih) za ranjivu skupinu nezaposlenih osoba.

5. Struktura i upravljanje Centrom za obrazovanje odraslih

Unutar RCK Mlinarska djelovat će Centar za obrazovanje odraslih kao jedan od više centara. Nadređena će mu biti Uprava RCK Mlinarska, a organizacijsku strukturu Centra za obrazovanje odraslih pokazuje sljedeći dijagram.

Gore prikazana organizacijska struktura Centra za obrazovanje odraslih zasad je projekcija budućih potreba Centra na temelju dosadašnjih istraživanja. Na početku će Centar imati samo voditelja koji će voditi sve aktivnosti Centra i koji će biti odgovaran Upravi RCK. Uprava RCK imenuje i razrješava voditelja Centra. Odluka se o imenovanju voditelja Centra donosi se većinom glasova članova Uprave RCK Mlinarska.

Voditelj Centra za obrazovanje odraslih vodi Centar i sve njegove aktivnosti, organizira i koordinira rad Centra, predlaže plan i program rada Upravi RCK Mlinarska, provodi odluke Uprave, samostalno donosi pojedinačne odluke u svezi s radom Centra, podnosi izvješće o radu Centra Upravi RCK, obavlja druge poslove.

Kako će se Centar za obrazovanje odraslih razvijati, po potrebi će se moći profilirati posebni odjeli s dodatnim djelatnicima koji će biti odgovorni voditelju Centra i cjelokupnoj Upravi RCK. Isto tako postoji mogućnost da će se organizacijska struktura Centra mijenjati i nadograđivati ovisno o razvojnim potrebama samoga Centra i cijelog RCK.

6. Korisnici Centra za obrazovanje odraslih

Korisnici Centra za obrazovanje odraslih bit će učenici srednjih škola iz sustava redovitoga obrazovanja unutar škola sastavnica RCK Mlinarska, kao i polaznici obrazovanja odraslih također iz škola i ustanova sastavnica RCK Mlinarska. Ujedno to mogu biti trenutačni, ali i bivši učenici i polaznici (alumni). Zatim će korisnici biti učenici srednjih škola iz redovitoga obrazovanja i polaznici obrazovanja odraslih izvan RCK Mlinarska te studenti iz visokoga obrazovanja koji su upisali (u tijeku s obrazovanjem) ili su završili obrazovne programe te studije zdravstvenog usmjerenja.

Također će korisnici Centra biti ravnatelji, nastavnici, stručni suradnici, mentori (na praktičnoj nastavi kod poslodavca) unutar i izvan RCK Mlinarska, zdravstveni djelatnici, nezaposlene osobe i cjelokupno zainteresirano građanstvo.

7. Pregled aktivnosti i usluga Centra za obrazovanje odraslih

Okvirni model ili program rada/funkcioniranja Centra za obrazovanje odraslih s popisom aktivnosti i usluge koja će provoditi i nuditi projekcija je mogućnosti rada Centra u bližoj i daljoj budućnosti. Dio će se predviđenih aktivnosti Centra provesti tijekom provedbe ESF projekta UP.03.3.1.04.0020 *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska*. Također dio aktivnosti nastaviti će se provoditi nakon projekta, a dio će se tek po prvi put provesti nakon razdoblja provedbe projekta. Kako je ovo samo okvirni pregled, postoji mogućnost izmjene, nadogradnje i sl. što je poželjno jer je cilj Centra biti suvremen i aktualan u skladu s potrebama RCK, strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih te obrazovnog sustava i društva općenito.

Cilj je Centra osigurati sve potrebne preduvjete za razvoj i unaprjeđenje obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u RCK Mlinarska, odnosno sve sadržajne, materijalne i kadrovske uvjete, kako bi se povećao broj osoba uključenih u obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje i kako bi se postigla visoka kvaliteta takvoga oblika obrazovanja i učenja, što će se u konačnici odraziti na cjelokupni obrazovni sustav, kroz škole sastavnice RCK Mlinarska, ali i druge škole u Hrvatskoj, te potencijalno na zdravstveni sustav, užu i širu lokalnu zajednicu itd. uključivanjem zdravstvenih djelatnika, učenika, polaznika, građanstva u aktivnosti Centra. Kvaliteta obrazovanja odraslih i cjeloživotnog obrazovanja osigurat će se primjenom inovativnih modela poučavanja, učenja temeljenog na rada i ishodima učenja, razvijanjem i poticanjem uporabe sustava e-učenja te drugih naprednih oblika poučavanja i učenja, razvijanjem novih obrazovnih programa u rasponu od neformalnih oblika učenja (radionica, kratkih tečajeva i sl.) do cjelovitih strukovnih kvalifikacija, suradnjom s drugim obrazovnim ustanovama, gospodarskim subjektima i sl., aktivnim radom na stručnom usavršavanju nastavnika, mentora, stručnih suradnika, zdravstvenih djelatnika itd. Svrha Centra je poticati obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje kako bi se svakoj osobi omogućilo ostvarivanje i razvoj vlastitih potencijala, društvena uključenost, bolja zapošljivost ili napredovanje u profesionalnom smislu, aktivno građansko sudjelovanje i sl.

Program rada Centra za obrazovanje odraslih može se podijeliti na četiri kategorije sukladno projekciji uspostave budućih odjela unutar Centra, a riječ je o formalnim programima, neformalnim programima, e-učenju u obrazovanju odraslih te istraživanjima, suradnji s domaćim i inozemnim obrazovnim i drugim institucijama, komorama, udrugama itd. te razvoju obrazovanja odraslih. Tim djelokrugom ovaj Centar ide ukorak s drugim europskim centrima izvrsnosti koji imaju različite djelatnosti obrazovanja odraslih ili cjeloživotnog učenja kako je prikazano u Tablici 1. *Djelatnosti vezane uz obrazovanje odraslih / cjeloživotno učenje u centrima strukovne izvrsnosti.*

7.1. Formalni programi

Kad je riječ o formalnim programima obrazovanja odraslih, sukladno Hrvatskom kvalifikacijskom okviru to su programi stjecanja cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija. Završetkom tih programa stječe se javna isprava. Trenutačni programi stjecanja cjelovitih kvalifikacija u obrazovanju odraslih programi su stjecanja srednje stručne spreme i programi prekvalifikacije, a programi stjecanja djelomičnih kvalifikacija odnose se na programe usavršavanja i osposobljavanja. Isto tako u formalne programe obrazovanja odraslih ulaze programi učenja stranih jezika ako ih je odobrilo nadležno ministarstvo za obrazovanje. Uloga Centra vezana uz provedbu tih programa jest podrška i savjetovanje školama i ustanovama koje su dio RCK Mlinarska, a provode te programe za odrasle osobe (zaposlene i nezaposlene). S obzirom na to da će Centar za obrazovanje odraslih biti samo dio RCK Mlinarska, a ne zasebno pravno tijelo/osoba s registriranom djelatnošću obrazovanja odraslih, Centar će se moći dijelom gore i dolje navedenih aktivnosti vezanih uz formalne programe baviti samo kao podrška, pomoć ili savjetodavno tijelo školama i ustanovama u RCK koje provode obrazovanje odraslih ili ga planiraju provoditi, a ne izravni nositelj i provoditelj tih programa.

U skladu s time Centar će provoditi radionice, tečajeve i druge edukacije vezane uz zakonodavnu procedura potrebnu za uspostavu mogućnosti provedbe programa obrazovanja odraslih u nekoj školi ili ustanovi, zatim edukacije vezane uz metodologiju izrade gore spomenutih programa obrazovanja odraslih, vođenje andragoške dokumentacije, zakonske propise u obrazovanju odraslih i sl.

Već se duže vrijeme najavljuje novi Zakon o obrazovanju koji predviđa uvođenje programa vrednovanja neformalnog i informalnog učenja, odnosno neformalno i informalno stečenih znanja i vještina.²¹ Kad spomenuti novi Zakon stupi na snagu i kad to bude moguće, škole i druge ustanove imat će priliku postati ispitni centri koji će provoditi programe vrednovanja. Centar za obrazovanje odraslih bit će školama i ustanovama unutar RCK podrška u procesu izgradnje škola i ustanova kao ispitnih centra koji će u suradnji s Agencijom za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provoditi spomenute programe vrednovanja.

²¹ Prijedlog/nacrt novoga Zakona o obrazovanju odraslih.

<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/PristupInformacijama/Zakoni%20u%20proceduri/Zakon%20o%20obrazovanju%20odraslih.pdf> (posljednji pristup: 15. travnja 2021. godine).

7.2. Neformalni programi

Neformalni programi obrazovanja su programi koji ne podliježu odredbama Zakona o obrazovanju odraslih i pripadajućih pravilnika te čijim se završetkom ne dobiva javna isprava. U skladu s time Centar za obrazovanje odraslih provodit će pretežno neformalne programe obrazovanja u obliku radionica, tečajeva i drugih oblika edukacija. Spomenute edukacije vezane uz metodologiju izrade spomenutih programa obrazovanja odraslih, vođenje andragoške dokumentacije, zakonske propise u obrazovanju odraslih također će biti dio ponude neformalnih programa Centra.

Osim spomenutih edukacija, Centar će provoditi edukacije različitih tematika i vrsta, npr. radionice za računovođe za vođenje financija ESF projekata, zatim radionice za izradu neformalnih programa predviđenih unutar projekta RCK Mlinarska, ali i općenito neformalnih programa. Isto tako Centar će provoditi neformalne programe stručnog usavršavanja zdravstvenih djelatnika, zatim neformalne programe stručnog usavršavanja nastavnika i mentora, ali i neformalne programe obrazovanja odraslih za nezaposlene osobe i cjelokupno zainteresirano građanstvo.

Kad je riječ o programima stručnog usavršavanja zdravstvenih djelatnika, to će biti programi usko vezani uz struku zdravstvenih djelatnika različitih profila, dakle medicinskih sestara/tehničara, dentalnih asistenata/asistentica, dentalnih tehničara/ki, farmaceutskih tehničara/ki, fizioterapeutskih tehničara/ki, sanitarnih tehničara/ki, medicinsko-laboratorijskih tehničara/ki, primalja i medicinskih kozmetičara/ki. Dio programa bit će usmjeren na razvoj stručnih kompetencija i ti se programi mogu katkad provoditi u suradnji sa zdravstvenim komorama, a sukladno tome biti i bodovani za stručno usavršavanje zdravstvenih djelatnika i obnavljanje odobrenja za rad (licence). Međutim dio programa odnosit će na poduzetništvo u području zdravstva kako bi se zainteresiranim osobama pružile ključne informacije o samozapošljavanju i primjerice otvaranju privatnih praksi.

Programi obrazovanja odraslih za nezaposlene, ali i sve zainteresirane građane, također će biti zdravstvene tematike, npr. zdravlje i higijena, rekreacija i tjelesna aktivnosti, zdrava prehrana itd. Ujedno će se slični programi nuditi i domovima u sustavu socijalne skrbi kako bi se time utjecalo na prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja među najranjivijim društvenim skupinama: djecom bez odgovarajuće roditeljske skrbi, starijim osobama i osobama s posebnim potrebama. Osobito će se naglasak staviti na osobe s posebnim potrebama (invalidnošću) i kvalitetno obrazovanje za njih, kako na razini spomenutih neformalnih programa, tako i formalnih programa koje će provoditi škole i ustanove unutar RCK, npr. program obrazovanja za njegovatelja/icu TES.

Programi usavršavanja nastavnika i mentora namijenjeni su nastavnicima unutar RCK, ali i svim drugim nastavnicima, a bit će dvojako usmjereni: na razvoj i jačanje nastavnčkih, ali i strukovnih kompetencija nastavnika i mentora. Programi usmjereni na strukovne kompetencije bit će namijenjeni prvenstveno nastavnicima stručno-teorijskih sadržaja i mentorima na praktičnoj nastavi, dakle bit će zdravstvene tematike, dok će programi usmjereni na nastavničke kompetencije biti namijenjeni svim nastavnicima i mentorima.

Zato će se provoditi različiti programi o ishodima učenja, inovativnim načinima poučavanja, vrednovanju (pisano vrednovanje znanja (zadatci objektivnog tipa i eseji), usmeno vrednovanje, alternativno vrednovanje), razlikama u poučavanju djece i odraslih (pedagoške i andragoške kompetencije), poučavanju djece s poteškoćama i poučavanju darovite djece, provedbi *online* nastave s pomoću aplikacija *Zoom*, *Microsoft Teams* te drugih naprednih oblika poučavanja itd.

Uz posebne edukacije za zdravstvene djelatnike, nastavnike i mentore, Centar će provoditi edukacije, tečajeve, radionice i sl. vezane uz meke i transverzalne vještine, toleranciju, uvažavanje različitosti (multikulturalnost), komunikaciju, hobije i slobodno vrijeme. Te će edukacije također biti namijenjene zdravstvenim djelatnicima, nastavnicima i mentorima, ali i učenicima i polaznicima iz škola i ustanova unutar RCK, kao i svim drugim učenicima, polaznicima, mladima i općenito svim zainteresiranim građanima. Osim toga, za učenike i polaznike također će biti organizirane zimske i ljetne škole različite tematike s kraćim tečajevima i radionicama te grupe za učenje kao pomoć pri učenju (engl. *study groups*). Grupe za pomoć pri učenju i pripremanju za polaganje stručnih ispita za regulirane profesije na Ministarstvu zdravstva mogu se ponuditi bivšim učenicima i polaznicima iz škola i ustanova iz RCK, kao i svima zainteresiranim koji planiraju pristupiti stručnim ispitima, dok se ljetne i zimske škole mogu nuditi cijelom građanstvu u terminima kada većina koristi godišnje odmore, a tijekom godine spriječeni su zbog posla sudjelovati u edukacijama. Isto tako, kako bi se pomoglo učenicima i polaznicima obrazovanja odraslih, Centar može organizirati pripreme za državnu maturu za upis na fakultete zdravstvenog usmjerenja.

Dio svojih neformalnih programa, osobito onih koji se tiču nastavnika i zdravstvenih djelatnika, Centar će nuditi kao obrazovne usluge za projekte drugih nositelja/korisnika, npr. može biti vanjski izvoditelj obrazovnih programa unutar *Erasmus+* ili ESF projekata.

7.3. Razvoj e-učenja u obrazovanju odraslih

Centar će u okviru svojih aktivnosti također biti zadužen za razvoj i izradu e-učenja u obrazovanju odraslih, odnosno poticati će uključivanje digitalnih tehnologija u provedbu programa obrazovanja odraslih, uporabu sustava e-učenja i različitih drugih platformi, aplikacija i sl. u procesu poučavanja, učenja i vrednovanja.

Primjena e-učenja primjerice s pomoću unaprijed programiranih lekcija koje polaznici trebaju samostalno svladati omogućava fleksibilnost u učenju jer polaznik može sam odrediti kada, koliko i kako će učiti. To je osobito važno za obrazovanje odraslih u kojem su polaznici odrasle osobe koje imaju vlastiti stav, afinitete prema načinima učenja i posložene prioritete za učenje. Iako polaznici samostalno svladavaju e-učenje, nisu prepušteni sami sebi jer dobivaju povratnu informaciju o naučenom kroz mogućnost samoprocjene znanja, tj. samovrednovanja. Isto tako polaznik može komunicirati s drugim polaznicima i nastavnikom ili voditeljem edukacije kroz *chat*, forumske diskusije i druge alate.

Uporaba takvoga oblika e-učenja podrazumijeva i razradu ishoda učenja prilagođenih takvome obliku učenja, kao i prilagođenih obrazovnih sadržaja. Zato je potrebno provesti odgovarajuću edukaciju osoba koje će izrađivati obrazovne sadržaje i surađivati s dizajnerom i programerom e-učenja. Uloga Centra može biti provedba takve edukacije, poticanje primjene e-učenja na pravilan i svrsishodan način u procesu poučavanja i učenja u obrazovanju odraslih, i općenito rad na razvoju vlastitog e-učenja za potrebe vlastitih edukacija.

Isto tako Centar će raditi na razvoju i unaprjeđivanju kvalitete nastave/učenja na daljinu, osobito s obzirom na to da u obrazovanju odraslih postoji dopisno-konzultativna nastava u kojoj se većina nastave provodi dopisnim putem s pomoću nastavnih pisama, a manji dio konzultativno uživo s nastavnicima u učionici. Umjesto nastavnih pisama u obrazovanju odraslih mogla bi se uvesti uporaba digitalnih tehnologija koje bi omogućile brži, učinkovitiji i ekološki održivije način učenja.

E-učenje podrazumijeva i primjenu različitih internetskih stranica, aplikacija i drugih mogućnosti u nastavi kao interaktivno sredstvo, ali i izvan nje za samostalno učenje i provjeru znanja. Zato će Centar ulagati u znanje nastavnika i voditelja edukacija koji bi mogli primijeniti e-učenje u obrazovanju odraslih. Sve to potiče laku dostupnost učenja svima jer je za pristup e-učenju potreban uređaj s pristupom internetu. To ne mora nužno biti računalo, nego i tablet ili pametni telefon. Zato se uporabom e-učenja može povećati broj odraslih polaznika koji će se uključiti u obrazovanje za što inače ne bi imali vremena zbog poslovnih i privatnih obveza, udaljenosti mjesta stanovanja od mjesta edukacije (npr. ruralni krajevi), niže razine obrazovanja, straha od odbijanja zbog različitosti (jezične, kulturne, rasne itd.) i sl. Time će se ujedno utjecati na razvoj obrazovanja odraslih, a u dijelu navedenih aktivnosti Centar će moći surađivati s Centrom za e-učenje unutar RCK.

7.4. Istraživanje, suradnja i razvoj obrazovanja odraslih

U okviru suradnje, istraživanja i razvoja obrazovanja odraslih Centar će se baviti različitim aktivnostima koji će pridonijeti njegovom vlastitom razvoju, kvaliteti obrazovne ponude u školama i ustanovama unutar RCK, ali i cjelokupnom sustavu strukovnoga obrazovanja i obrazovanja odraslih u Hrvatskoj s ciljem da će Centar postati primjer dobre prakse.

U skladu s time Centar će raditi na praćenju i prikupljanju informacija o obrazovnim praksama u inozemstvu s naglaskom na strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u zdravstvu, odnosno istraživat će i pratiti primjeri dobre prakse, suvremeni trendovi u poučavanju i učenju, moderni strukovni kurikuli itd. Prepoznajući stručnjake u području obrazovanja u Hrvatskoj i inozemstvu te kvalitetne obrazovne prakse, Centar će nastojati povezati stručnjake i nastavnike izvan RCK Mlinarska s nastavnicima unutar RCK te nastavnike unutar RCK međusobno, kako bi mogli dogovoriti suradnju, raditi na projektima ili unapređenju kvalitete strukovnoga obrazovanja itd. Isto tako Centar će, u okviru svojih neformalnih programa/edukacija, ponuditi prikaz dobrih praksi nastavnicima, mentorima itd. kako bi ih mogli implementirati u svoj rad.

Osim prikazom tih dobrih praksi u obliku neformalnih edukacija, Centar također može organizirati *study visits* (studijske posjete) za svoje učenike, polaznike i nastavnike unutar RCK Mlinarska, ali i izvan RCK kako bi upoznali vršnjake i kolege, izmijenili iskustva, vidjeli njihove školske praktikume, primjere dobre prakse. Iste aktivnosti Centar može organizirati za učenike, polaznike i nastavnike iz drugih škola unutar Hrvatske, ali i izvan Hrvatske, koji žele posjetiti RCK Mlinarska. Za strance će se ujedno nuditi mogućnost upoznavanja s obrazovnim sustavom u Hrvatskoj i strukovnim obrazovanjem te obrazovanjem odraslih u RCK Mlinarska. Nadalje je moguće organizirati posebna predavanja i druge aktivnosti unutar tih studijskih posjeta.

Centar će također organizirati, neovisno o studijskim posjetima, gostujuća predavanja domaćih i stranih predavača stručnjaka iz područja zdravstva i područja obrazovanja. Upravo će zato Centar razvijati suradnju tuzemnu i inozemnu suradnju s drugim ustanovama za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u Hrvatskoj i izvan Hrvatske te s međunarodnim centrima koji djeluju u području strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, ali i visokim učilištima, znanstvenim organizacijama, strukovnim komorama, udrugama, trgovačkim društvima i obrtima. Cilj je uspostaviti aktivnu suradnju kako bi se mogla razmjenjivati iskustva, pratiti i uvoditi inovacije, suvremeni trendovi, razvijati područje strukovnoga obrazovanja i obrazovanja odraslih itd.

Centar će isto tako raditi na izradi standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i strukovnih kurikula, kao i na skupovima kompetencija, skupovima ishoda učenja te programima stjecanja djelomičnih kvalifikacija čime će se ostvariti suradnja s gospodarskim subjektima iz područja zdravstva.

Unutar Centra također će se voditi evidencije i statistički podatci koji će koristiti Centru, cijelom RCK, ali i drugima zainteresiranim dionicima, u svrhu istraživanja, rada na unapređenju sustava i kvalitete strukovnoga obrazovanja i obrazovanja odraslih. Tako će se primjerice voditi evidencije koliko se bivših učenika iz škola unutar RCK nakon redovitoga srednjoškolskog obrazovanja odlučilo na dodatno obrazovanje (obrazovanje odraslih, cjeloživotno učenje) i iz kojeg razloga (konkurentnost na tržištu rada, promjena ili očuvanje radnoga mjesta itd.). Ujedno će se voditi evidencija o stručnom usavršavanju nastavnika kroz ankete i sl. da bi se dobila povratna informacija o tome koji su im programi bili korisni i što su primijenili u nastavi. Slično će se istraživati i kod zdravstvenih djelatnika, tj. što su mogli primijeniti u svojem poslu. Cilj je dobiti te informacije kako bi se mogla modificirati ponuda obrazovnih programa Centra. Međutim cilj je i općenito dobiti statističke podatke o tome koliko se osoba u Hrvatskoj odlučuje na cjeloživotno učenje i je li Centar u skladu s hrvatskim prosjekom ili ga nadmašuje.

Centar za obrazovanje odraslih vodit će svoju *web* stranicu ili podstranicu unutar RCK na kojoj će biti dostupne informacije o edukacijama, tečajevima u organizaciji Centra, ali i izvan njega. Stranica će također upućivati na korisne *web* stranice, članke, izvore informacija i sl., ali i nastojati stvoriti vlastiti repozitorij / digitalnu knjižnicu s člancima, knjigama, brošurama, priručnicima i sl. koji mogu koristiti i učenicima i nastavnicama i polaznicima obrazovanja odraslih.

Centar može biti i organizator *work based learning* (učenje temeljeno na radu) koji će raditi na omogućavanju posjeta gospodarskim subjektima, zapravo potencijalnim budućim poslodavcima, za učenike, polaznike obrazovanja odraslih ili zainteresirane vanjske klijente.

Kad je riječ o učenicima i polaznicima, naglasak je na tome učenici nauče što više na radnome mjestu aktivno sudjelujući u radu kod poslodavaca. Takav oblik učenja može trajati od nekoliko sati ili dana do nekoliko mjeseci te može, a i ne mora biti obvezatni dio programa poput vježbi i praktične nastave. Međutim kad je riječ o vanjskim klijentima, to mogu biti djeca zainteresirana za upis u strukovna zanimanja i njihovi roditelji koji žele vidjeti iz prve ruke kako izgleda jedan radni dan kao zdravstveni djelatnik ili osobe koje razmišljaju o prekvalifikaciji u zdravstvena zanimanja. Ovaj bi dio aktivnosti Centar za obrazovanje odraslih mogao raditi u suradnji s Centrom za profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere. Isto tako vanjski klijenti mogu biti osobe koje razmišljaju o uvođenju novih usluga, djelatnosti i sl. u svoj djelokrug rada pa žele naučiti više o tome od poslodavaca koji se uspješno bave time. Ujedno će Centar poticati primjenu učenja temeljenog na radu u programima redovitoga strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih u RCK čime će se dati doprinos povezivanju obrazovnog sustava s tržištem rada, a svim navedenim će se kroz Centar povezati formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje i suradnja s gospodarskim subjektima.

Centar će se uključiti u provedbu projekata koje će provoditi RCK Mlinarska u budućnosti, kao i aktivnosti u okviru tih projekata te će i na taj način razvijati suradnju te obrazovanje odraslih.

8. Poslovni procesi u Centru za obrazovanje odraslih

Poslovni procesi u Regionalnom centru kompetentnosti Mlinarska primarno su definirani zadaćama RCK iz njegovog Razvojnog plana, a u ingerenciji Centra za obrazovanje odraslih su sljedeće zadaće:

1. razvijanje modela i poticanje korištenja sustava za učenje na daljinu (e-učenje) i drugih naprednih oblika poučavanja u strukovnom obrazovanju i obrazovanju odraslih
2. iniciranje i aktivno sudjelovanje u izradi standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u podsektoru zdravstva te nastavnih kurikuluma temeljenih na ishodima učenja, sukladno pravilima Hrvatskog kvalifikacijskog okvira
3. razvijanje i provođenje modela priznavanja neformalnog učenja na razini strukovnog obrazovanja u podsektoru zdravstva
4. razvijanje, organiziranje i provođenje programa stručnog usavršavanja nastavnika strukovnih predmeta, suradnika u nastavi, mentora kod poslodavaca i drugih stručnjaka u obrazovanju
5. razvijanje, organiziranje i provođenje programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja te cjeloživotnog učenja za potrebe korisnika Centra, polaznika programa i gospodarskih subjekata

9. Financiranje i održivost Centra za obrazovanje odraslih

Centar za obrazovanje odraslih financirat će se tijekom provedbe ESF projekta *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska* iz sredstava projekta, a nakon završetka projekta iz vlastitih sredstava i drugih projekata koje će provoditi RCK Mlinarska. Centar će vlastita sredstava osiguravati naplatom dijela svojih usluga opisanih u modelu/programa rada (poput edukacija, radionica, tečajeva i sl. za građanstvo, druge škole i ustanove izvan RCK Mlinarska, organizacijom stručnog usavršavanja u suradnji sa zdravstvenim komorama, provedbom tečajeva i edukacija kao vanjski ponuditelj/izvoditelj obrazovnih programa u projektima poput *Erasmus+* itd.). Kao dio RCK Mlinarska, Centar za obrazovanje odraslih bit će aktivan sudionik u projektima koji će se provoditi. Na taj način će financirati dio aktivnosti koje se mogu uključiti u određene projekte.

Održivost Centra bit će postignuta uključivanjem različitih korisnika opisanih u poglavlju 7. Kako će Centar zahvaljujući projektima omogućavati velik broj besplatnih edukacija i aktivnosti, očekuje se da će broj uključenih korisnika zaista biti velik jer su istraživanja pokazala da u Hrvatskoj postoji prostor za veće uključivanje osoba u obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje. Ti korisnici besplatnih edukacija i aktivnosti prenijet će glas o Centru drugim potencijalnim korisnicima iz cijele Hrvatske, ali i šire, čime bi se širio bazen potencijalnih korisnika Centra koji bi plaćanjem usluga Centra postizali održivost.

Nadalje na tržištu rada nedostaje značajan broj zdravstvenih djelatnika svih profila. Primjerice trenutačno u zdravstvenom sustavu nedostaje 4 000 medicinskih sestara prema informacijama iz Hrvatske komore medicinskih sestara, a očekuje se da će do 2030. godine u mirovini otići između 5 000 i 7 000 medicinskih sestara.²² Isto tako prema podacima Hrvatske komore dentalne medicine ustupljenima Učilištu Ambitio za potrebe za istraživanja tijekom izrade standarda zanimanja dentalni asistent / dentalna asistentica, ukupan broj aktivnih članova doktora dentalne medicine na dan 7. svibnja 2021. godine iznosi 5 248, a ukupan broj aktivnih članova dentalnih asistenata na isti dan iznosi 1 526. S obzirom na to da u ordinacijama dentalne medicine obvezatno mora raditi dentalni ti

m (sukladno *Pravilniku o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti* (NN 61/2011) koji čine doktor dentalne medicine i dentalni asistent odnosno medicinska sestra, iz priloženih podataka vidljivo je da trenutačno postoji nedostatak dentalnih asistenata. Također razlika u broju doktora dentalne medicine i dentalnih asistenata upućuje na to da ordinacije rade s nepotpunim dentalnim timom zbog nedostatka dentalnih asistenata i da u ordinacijama dentalne medicine još uvijek pretežno rade medicinske sestre koje nisu upisane u razred dentalnih asistenata u HKDM i koje ne posjeduju odgovarajuće kompetencije za rad u dentalnoj medicini, a sa svojim primarnim kompetencijama mogle bi popuniti spomenuti nedostatak kadrova medicinskih sestara, na svim razinama zdravstvene zaštite, počevši od primarne i ordinacija obiteljske medicine do sekundarne i tercijarne razine, odnosno bolničkom sustava i specijalističko-konzilijarne zaštite.

²² HRT, <https://vijesti.hrt.hr/hrvatska/komora-upisne-kvote-za-medicinske-sestre-nuzno-povecati-a-ne-smanjivati-1740163> (posljednji pristup: 17. svibnja 2021. godine).

Također prema dokumentu *Projekcije podudarnosti dostupne radne snage i potreba tržišta rada do 2030. godine*²³ najveći je rast radnih mjesta u 2019. godini ostvaren, između ostalog, u području zdravstva prema statističkim informacijama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, što upućuje na veliku zapošljivost, ali i nedostatak kadrova u zdravstvu. Ujedno prema CEDEFOP-ovoj projekciji, koja se navodi u navedenom dokumentu, u Hrvatskoj će do 2030. godine rasti zaposlenost u zdravstvu.

U skladu s time kako će se u školama i ustanovama RCK Mlinarska provoditi programi redovito obrazovanja stjecanja prvih kvalifikacija i programi obrazovanja odraslih (programi dokvalifikacija, prekvalifikacija, usavršavanja i osposobljavanja) za zdravstvena zanimanja, Centar za obrazovanje odraslih bit će pomoć i podrška školama u provedbi tih programa, čime će se postići ne samo utjecaj na smanjenje nedostatak zdravstvenih kadrova na tržištu rada nego i veće uključivanje djece i odraslih u obrazovanje vezano uz područje zdravstva.

Kako je riječ o velikome broju školama i polaznika, može se pretpostaviti da će očekivana podrška i savjetodavna uloga Centra u provedbi tih programa biti značajna. Tako se trenutačno unutar škola i ustanova u RCK Mlinarska provode sljedeći programi koji pohađa vrlo velik broj učenika u redovitome obrazovanju:

- Škola za medicinske sestre Mlinarska – medicinska/i sestra/tehničar (498 učenika), njegovatelj/ica TES (6 učenika)
- Zdravstveno učilište Zagreb – dentalni/a asistent/ica (93 učenika), dentalni/a tehničar/ka (91 učenik), farmaceutski/a tehničar/ka (199 učenika), fizioterapeutski/a tehničar/ka (89 učenika), sanitarni/a tehničar/ka (82 učenika), zdravstveno-laboratorijski/a tehničar/ka (104 učenika), medicinski/a kozmetičar/ka (89 učenika)
- Škola za medicinske sestre Vinogradska – medicinska/i sestra/tehničar (509 učenika)
- Škola za primalje Zagreb – primalja (214 učenika)
- Srednja škola Topusko – fizioterapeutski/a tehničar/ka (95 učenika)
- Srednja škola Viktorovac – medicinska/i sestra/tehničar (207 učenika), farmaceutski/a tehničar/ka (99 učenika).²⁴

Spomenute škole također neke od gore navedenih programa provode kao programe dokvalifikacije i prekvalifikacije u obrazovanju odraslih (npr. Zdravstveno učilište provodi program prekvalifikacije za zanimanje farmaceutski/a tehničar/ka, a ujedno i Učilište Ambitio ustanova za obrazovanje odraslih provodi program dokvalifikacije i prekvalifikacije za zanimanje dentalni/a asistent/ica na kojem upisuje između 20 i 35 polaznika godišnje), tako da je ukupni broj uključenih učenika i polaznika u programe obrazovanja za zdravstvena zanimanja značajno veći.

²³ *Projekcije podudarnosti dostupne radne snage i potreba tržišta rada do 2030. godine* (2020): 16, 37.

²⁴ Podatci o broju učenika za školsku godinu 2020./2021. godinu dostupni na Školskom e-Rudnika Ministarstva znanosti i obrazovanja, <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZWE3YTE4OWQ0OWJmNC00OTJmLWE2MjktYTQ5MWJlNDZDQ0liwidCI6IjJjMTFjYmNjLW13NjEtNDVkyi1hOWY1LTRhYzc3ZTk0ZTFkNCslmMiOjh9> (posljednji pristup: 14. svibnja 2021. godine).

10. Prostorni i materijalni uvjeti rada Centra

Tijekom provedbe aktivnosti unutar ESF projekta *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska* za potrebe Centra bit će korišten prostor Učilišta Ambitio, koji će ujedno biti i sjedište Centra, a također će koristiti i prostori drugih škola unutar RCK Mlinarska (Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zdravstveno učilište Zagreb, Škola za medicinske sestre Vinogradska, Škola za primalje Zagreb, Srednja škola Topusko i Srednja škola Viktorovac Sisak).

Međutim gledajući dugoročno potrebe Centra za obrazovanje odraslih i potencijalne razvojne mogućnosti, Centar bi trebao imati poseban dodatni prostor s minimalno četiri prostorije, od čega bi se dvije prostorije odnosile na učionice, tj. prostorije u kojima se mogu održavati edukacije, tečajevi, sastanci, predavanja i ostale aktivnosti koje će Centar provoditi. Učionice bi trebale biti opremljene stolovima i stolcima za nastavnika/predavača i učenike/polaznike. Također bi trebale imati računalo s pristupom internetu te svim nužnim alatima i programima za rad, projektor, bijelu i/ili pametnu ploču, markere i druge predmete potrebne za izvođenje određene edukacije (npr. posebni materijali za hobije, geografske i povijesne karte i sl.). Učionice bi trebale imati dovoljno svjetla (osobito prirodno osvjetljenje), mogućnost prozračivanja, odgovarajuća akustička svojstva, mogućnost grijanja i hlađenja itd. Bilo bi dobro da barem jedna od dvije učionice ima računala za polaznike za edukacije u kojima će biti potrebno koristiti računala. Obje učionice bi trebale imati dovoljno prostora da prime minimalno 10 polaznika. Osim učionica, Centar bi trebao imati još dvije prostorije od kojih bi se jedna koristila kao ured voditelja Centra i potencijalno drugih djelatnika, a druga kao prostorija također kao ured potencijalnih drugih djelatnika, ali i prostorija za primanje stranaka. Obje prostorije bi trebale imati prostor za pohranu i arhivu. Također bi trebale imati dovoljno svjetla, grijanje i hlađenje, prozračivanje itd. Naravno nužna su i dva sanitarna čvora (muški i ženski).

11. Kadrovski uvjeti rada Centra za obrazovanje odraslih

Za potrebe rada Centra za obrazovanje odraslih bit će potrebno angažirati voditelja Centra koji će, kao što je navedeno, voditi sve aktivnosti Centra, koordinirati njihovu provedbu s drugim suradnicima iz škola partnera unutar RCK Mlinarska i vanjskim suradnicima, koji će surađivati s drugim ustanovama za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u Hrvatskoj i izvan Hrvatske te s međunarodnim centrima koji djeluju u području strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, ali i visokim učilištima, znanstvenim organizacijama, strukovnim komorama, udrugama, trgovačkim društvima i obrtima. Nadalje kako će se Centar razvijati po potrebi će se moći uspostaviti gore navedeni posebni odjeli za čiji će rad biti potrebno angažirati dodatne djelatnike. Za voditelja Centra za obrazovanja može se angažirati osoba više ili visoke stručne spreme koja ima stečene nastavničke kompetencije (dodatne pedagoško-psihološke kompetencije/obrazovanje) s minimalno 5 godina radnog iskustva u sustavu obrazovanja, a od toga minimalno 3 godine u obrazovanju odraslih. Dodatni djelatnici u Centru za obrazovanje odraslih trebaju imati višu ili visoku stručnu spremu i nastavničke kompetencije. Radno iskustvo u obrazovanju je poželjno, ali ne i nužno.

12. Zaključak

Centar za obrazovanje odraslih unutar RCK Mlinarska svojim načinom djelovanja, ustrojstvom, aktivnostima i uslugama dat će jednu novu i drugačiju dimenziju obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju u Republici Hrvatskoj. Naime Centar neće biti ustrojen kao ustanova za obrazovanje odraslih, nego će imati vlastitu organizacijsku strukturu koja će mu omogućiti veliku fleksibilnost u radu. Centar će tako pružati klasične i uobičajene usluge koje pružaju i ustanove za obrazovanje odraslih te drugi provoditelji edukacija poput programa neformalnog učenja u obliku radionica, tečajeva, seminara i sl., ali će imati savjetodavnu ulogu i ulogu podrške u provedbi formalnoga obrazovanja za druge škole i ustanove iz RCK, radit će na razvoju e-učenja u obrazovanju odraslih, na istraživanjima i razvoju cjelokupnog sustava obrazovanja odraslih, na stvaranju suradničke mreže u obrazovanju odraslih. Dakle Centar ima cilj postati aktivan dionik sustava obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja, ali i cjelokupnog obrazovnog sustava, koji će svojim radom pokušati pozitivno djelovati, poboljšati i unaprijediti dijelove sustava te promovirati obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje.

Rad Centra trebao bi imati ne samo obrazovnu nego i društvenu korist. Naime uključivanjem nastavnika, koji odgajaju i obrazuju učenike u zdravstvenim zanimanjima, u proces cjeloživotnog učenja u obliku stručnoga usavršavanja utjecat će se na kvalitetu obrazovanja i kompetencije budućih generacija zdravstvenih djelatnika. Isto tako uključivanjem trenutanih zdravstvenih djelatnika u cjeloživotno učenje kroz usavršavanja u području struke utjecat će se na kvalitetu zdravstvene usluge. Stručan, kvalitetan i odgovoran rad zdravstvenih djelatnika utjecat će na zdravlje cijele populacije što će osigurati produktivnost i ostvarivanje maksimalnog potencijala svih osoba u Republici Hrvatskoj. Time se indirektno utječe na dobrobit cijeloga društva u svim aspektima: zdravstvenom, radnom, obrazovnom, političkom, kulturnom, gospodarskom itd. Uključivanjem nastavnika, zdravstvenih djelatnika, učenika srednjih škola i polaznika obrazovanja odraslih, pa i svih građana, a osobito ranjivih društvenih skupina, te naravno poslodavca i gospodarskih subjekata kao suradnika u aktivnosti Centra stvorit će se svijest o važnosti cjeloživotnog učenja koje u suvremenom svijetu ima nikad važniju i nezaobilaznu ulogu s obzirom na neizvjesnu budućnost, brze i nagle promjene, tehnološki napredak i inovacije, proces globalizacije, starenje stanovništva, pojave novih bolesti itd. Isto tako bi priznavanje neformalnog i informalnog učenja te razvoj e-učenja trebali doprinijeti pozitivnom aspektu i većem uključivanju cjelokupne populacije u proces obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja, a ujedno bi se trebalo doskočiti određenim preprekama koje pojedinci imaju za uključivanje u proces učenja, primjerice psihološke barijere, financijske poteškoće, poslove i obiteljske obveze, starija životna dob, udaljenost mjesta stanovanja.

Uloga Centra bila bi aktivan rad na promoviranju, unaprjeđivanju i moderniziranju obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja kako bi se osnažio RCK Mlinarska te doprinijelo njegovoj izgradnji te pozicioniranju u obrazovnom i društveno-gospodarskom sustavu, ali ujedno je ideja Centra djelovati šire kako bi se njegove usluge pružile drugim školama, ustanovama, poslodavcima, građanima, odnosno svima zainteresiranima, kako bi Centar za obrazovanje odraslih, kao jedinstven centar takve vrste, mogao djelovati na razini Republike Hrvatske, ali i u inozemstvu kroz profiliranje RCK Mlinarska kao prepoznatoga i renomiranog centra kompetentnosti/izvrsnosti u Hrvatskoj i Europi.

13. Izvori podataka

1. *Europa 2020. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast* (2014), Bruxelles : Europska komisija. <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (posljednji pristup: 28. 1. 2021. godine)
2. *Istraživanje centara za obrazovanje odraslih i sličnih oblika djelovanja u centrima strukovne izvrsnosti / kompetentnosti u Hrvatskoj i inozemstvu* (2021), ESF projekt *Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska*, UP.03.3.1.04.0020. <https://rck-projekt.mlinarska.hr/wp-content/uploads/2021/05/03-Istrazivanje-centara-za-obrazovanje-odraslih.pdf>
3. *Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj 2017. Rezultati istraživanja* (2017), Zagreb: Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.
4. *Prijedlog Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026.* (2021), Zagreb: Vlada Republike Hrvatske. (<https://planoporavka.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/55%20-%201%20NPOO.pdf?vel=12358896> , posljednji pristup: 28. 5. 2021.)
5. Prijedlog/nacrt novoga Zakona o obrazovanju odraslih. <https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/PristupInformacijama/Zakoni%20u%20proceduri/Zakon%20o%20obrazovanju%20odraslih.pdf> (posljednji pristup: 15. 4. 2021. godine).
6. Projekcije podudarnosti dostupne radne snage i potreba tržišta rada do 2030. godine. <https://ptr.socijalni-dijalog.hr/files/2020/03/MHS-2-publikacija-web-2.pdf> (posljednji pristup: 12. 4. 2021. godine)
7. *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije* (2014), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. <https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/Strategija%20obrazovanja,%20znanosti%20i%20tehnologije.pdf> (posljednji pristup: 5. 2. 2021.)
8. *Strateški okvir promocije cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj 2017. – 2021.* (2017), Zagreb: Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.
9. *Strateški okvir promocije cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj 2017. – 2021. – sažetak* (2017), Zagreb: Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.